

Porca misèria

La pesta porcina que afecta sis comarques de Lleida ha costat ja més de 15.000 milions de pessetes. Els ramaders han vist matar prop de 700.000 animals sense poder fer res ni aplicar la vacuna 'marcada', solució que l'empresa Bayer tindrà llesta el 1998.

"He sacrificat 700 femelles i 6.000 porcs d'engreix. Els garrins els vam haver de matar nosaltres amb pistola de bala cautiva. No sabeu el que costa acceptar que has de sacrificar 700 truges que has hagut de cuidar molt i molt perquè tinguin cries. És una massacre de sang i patiment que et fa saltar les llàgrimes."

Aquests 6.700 animals que Ramon Armengol va haver de matar són només un 1% del total de porcs que s'han sacrificat des que el mes d'abril va aparèixer la pesta porcina clàssica (PPC) a les terres de Lleida. Segons el Departament d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya, fins el 7 de novembre es van sacrificar 679.437

caps de bestiar provinents de 1.500 explotacions diferents. Les diferents administracions han hagut de pagar un total de 15.105 milions de pessetes, dels quals aproximadament un 80% els ha aportats la Unió Europea i la resta a parts iguals entre la Generalitat i el Ministeri d'Agricultura. Xifres fredes que afecten un sector —el porcí— que és vital si es té en compte que significa aproximadament un 25% de la producció final agrària de Catalunya. La importància socioeconòmica de la producció de porc és també destacable perquè en les últimes dècades ha passat de ser un complement de l'economia dels pagesos a ser la principal font d'ingressos de la majoria dels qui s'hi dediquen.

Després de vuit mesos d'aïllament de les sis comarques afectades (la Segarra, les Garrigues, l'Urgell, el Pla d'Urgell, el Segrià i la Noguera), sembla que la pesta es localitza només en els municipis d'Almenar i Agramunt, però això no vol dir que el trànsit sigui lliure per aquesta zona. Això perjudica seriosament els ramaders afectats, que en la seva majoria es dediquen a l'engreix de garrins i no poden importar-los de fora de les comarques aïllades, precisament en un moment en què el sector porcí s'havia europeïtzat tant que un garrí pot néixer a Holanda, créixer en una granja de Lleida i anar a morir a un escorxador italià.

Aquesta internacionalització sem-

bla l'origen més clar de la malaltia en les comarques de Lleida. Ramon Armengol, ramader de la Unió de Pagesos (UP), explica que la pesta ha vingut d'Holanda: "Aquell país és exportador de garrins i a Lleida n'importem en grans quantitats." La PPC es va declarar a Holanda el passat mes de febrer però molt probablement s'hi covava des del desembre. Armengol calcula que entre desembre i febrer, uns 200.000 garrins van ser importats d'Holanda fins a Lleida. Dos mesos després, a l'abril, s'hi detectava el primer cas a Bell-lloc d'Urgell. Aquest contagi s'ha produït, segons el responsable de ramaderia intensiva de la Unió de Pagesos, Josep Puigpelat, perquè el Programa de Control Sanitari de la UE no funciona: "Teòricament, sis mil porcs viatgen d'Holanda a Lleida, un ordinador central se n'assabenta immediatament però això en realitat triga uns dies i no és exacte."

L'extensió de la pesta. Les conseqüències han estat molt negatives. La pesta és una malaltia infecto-contagiosa que es transmet amb facilitat. Com explica el delegat del Departament d'Agricultura a Lleida, Gabriel Balcells, els factors que fan estendre la malaltia, a banda dels mateixos animals, són molts: "Els transports i les persones que fan el transport, la mateixa gent que analitza les granges –veterinaris i controladors–, els animals domèstics i les aus, especialment les garces, que són aus carronyeres molt descarades i entren a les granges." Quan la pesta ha entrat en una granja, els símptomes són clars. Armengol explica que "els porcs tenen febra molt alta, queden com asseuts i amb una espècie de conjuntivitis".

Les administracions no deixen altra opció que el sacrifici dels porcs afectats, de tots els que hi han tingut contacte i de tots els que estan dintre d'una àrea de proximitat al focus que, des que començà la pesta, ha variat de 250 a 800 metres al voltant de la granja. A més, tots els porcs que estan en un radi de 10 quilòmetres al

voltant tampoc no poden anar a l'escorxador, per la qual cosa se'ls fa l'anomenat "sacrifici voluntari", que és obligatori i que, en canvi, aprofita la carn del porc per fer *farina de carn*, que després s'utilitza en la fabricació de pinso. Les mesures de seguretat preveuen llavors una zona de protecció a 3 quilòmetres i una de vigilància a 10. Durant trenta i quinze dies, respectivament, no es pot desplaçar cap porc, vehicle de transport o eina que pugui estar infectada.

A més, les granges han de ser sotmeses a unes mesures biosanitàries tan complexes que sembla tòpic que s'apliquin totalment en totes les granges: cal netejar i desinfectar tots els locals, vehicles i estris; i emmagatzemar en un recinte calent, fumigar i mantenir apartat durant 42 dies tot el fem líquid i també els jaços.

L'aïllament i el sacrifici han tingut com a conseqüència que moltes granges hagin quedat buides durant mesos. Això ha afectat molt greument aquells que engreixen garrins que importen d'altres llocs i aquells que els han matat les truges i no poden reprendre la producció. En aquest últim cas, els ramaders amb granges de cicle tancat –que crien i engreixen– asseguren que, anant molt bé, trigaran un any i mig a tornar a produir i dos anys i mig perquè la granja funcioni al cent per cent.

Això no vol dir que els ramaders d'engreix se n'hagin sortit millor, d'aquesta crisi. De fet, la majoria són el que s'anomena "integrats": engreixen porcs per a una gran empresa i reben uns diners a canvi. Això vol dir que les indemnitzacions pel sacrifici d'aquests porcs han anat a parar a les butxaques de les grans "integradores" però no arriben als qui treballen la granja.

El sindicat Unió de Pagesos denuncia des de fa temps que el pagament d'aquestes subvencions es fa, en alguns casos, amb endarreriments que poden arribar als cinc mesos. El delegat d'Agricultura a Lleida reconeix que això ha passat en els casos dels sacrificis

obligatoris: "Encara no hem rebut res de la UE –explica–, ho hem hagut de pagar amb fons propis i això ha comportat un problema de liquiditat." Segons Balcells, però, els pagaments endarrerits es faran efectius aviat ja que el parlament català ja ha aprovat un crèdit extraordinari de 4.050 milions de pessetes i també ho ha fet l'Institut de Crèdit Oficial, que controla el govern central.

La Unió de Pagesos ha reclamat també que es pagui el període improductiu que la pesta porcina ha provocat en les granges. Balcells afirma que la Generalitat no es farà càrrec d'aquest període perquè això podria "induir una minoria a perpetuar la pesta per a cobrar tranquil·lament aquesta hipotètica subvenció". Balcells opina que les pèrdues del període improductiu les ha de pagar el mateix sector porcí ja que hi ha qui se n'ha beneficiat: "No és el ma-

On van els porcs després de morts?

Sobre la taula del fiscal en cap de l'Audiència de Lleida descansa, entre altres casos, una denúncia esfereïdora. Els enterraments dels porcs no s'han fet amb totes les garanties de seguretat que requereixen. Això és especialment greu perquè són transmissors d'una malaltia –la pesta porcina clàssica– que es transmet de manera especialment intensa per l'aigua. Això és el que diu l'Institut de Ponent per la Conservació de l'Entorn Natural (IPCENA), un grup ecologista de Lleida, que, després de diversos intents de dialogar amb l'administració, va recórrer als jutjats per solucionar una situació que podria perpetuar la pesta porcina clàssica i a més vulnera la Llei Reguladora de Residus, la Llei d'Aigües i la Llei de Protecció dels Animals, entre d'altres.

El passat 20 de maig, Ipcena va presentar a la fiscalia de Lleida una denúncia sobre enterraments de milers de porcs en la finca del Castell del Remei, just a sobre d'un aqüífer "sense haver realitzat cap impermeabilització ni recollida dels líquids lixiviats que es produiran en la descomposició dels porcs, la qual cosa contaminarà l'aqüífer del Pla de l'Urgell". A més, Ipcena denuncia que "els porcs són abocats en munts i posteriorment són semisacrificats disparant-los un tret des de la part superior del clot, cosa que produeix els següents resultats: només són morts aquells que estan en la capa superior i quan el tirador encerta, mentre que els que es troben en els costats i en les capes inferiors queden vius. Alhora cal remarcar que el 50% dels porcs que són tirotejats queden malferits i com que les bales no els afecten els punts vitals, moren lentament."

Posteriorment, Ipcena ha afegit documents a la denúncia inicial. Així, el grup ecologista ha aportat documents

en què denuncia que els mateixos fets es repeteixen en una fossa d'enterraments oberta en la partida Bassa Torre de Puigverd de Lleida. La denúncia aporta documents gràfics (un dels quals podeu veure en aquesta pàgina) de les fosses al cap d'unes setmanes de ser tancades. Les fosses s'obren "ja si-

gui per la reducció del volum dels porcs a causa de la descomposició dels seus cossos, i/o per la formació de bosses de metà, gas que en condicions d'estancament pot originar explosions que treuen a l'exterior els residus". Les fosses desprenen uns líquids, produïts per la descomposició dels porcs

ARXIU / IPCENA

MARC VILA

Dalt, restes d'un enterrament al Castell del Remei. Els líquids surten del sot.

(lixiviació), que van a parar a una sèquia de regatge. La denúncia recull un informe ocular d'un metge, un informe de dos hidrogeòlegs i 45 signatures de veïns de la partida de la Bassa Torre en què declaren la seva oposició total als enterraments de porcs efectuats en les immediacions de les seves cases "per-

què –diuen– han produït situacions d'insalubritat i risc per a la nostra salut". Els veïns denuncien que la fossa ha tret a la superfície "un suquet fastigós, pestilent i del tot desagradable que fa que la vida als voltants de la fossa sigui impracticable". El delegat del Departament d'Agricultura a Lleida, Gabriel Balcells, ha afirmat a EL TEMPS que els enterraments s'han fet amb totes les mesures de seguretat. Tot i això, Balcells reconeix que es va fer en condicions que feien molt difícil trobar fosses adequades: "Per exemple, quan érem al cor de l'Urgell, on les capes freàtiques són molt altes, teníem veritables problemes per fer fosses que no provoquessin problemes amb els líquids lixiviats. A més hi havia molta pressa i no teníem tampoc capacitat de mobilitat per dur-los a cap altre lloc." À. M.

teix el gran integrador, a qui la pesta li ha agafat un 7% o un 8% de la seva producció total, que el granger, que li han agafat el cent per cent de la seva activitat. A conseqüència de la pesta el mercat ha conservat uns preus per sobre del que és normal. Per això, nosaltres creiem que per una con-

cepció d'estricta i mínima solidaritat amb els qui han patit les conseqüències negatives i s'han partit les banyes perquè no s'estengui, els qui han tingut guanys poden col·laborar-hi."

En el mateix sentit es va pronunciar el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol,

quan fa dues setmanes es va reunir amb els representants de la Unió de Pagesos. Aquesta reunió va servir per llimar diferències entre la Generalitat i el sindicat agrari, molt malmeses des que alguns membres d'UP van llançar dins la Delegació d'Agricultura a Lleida calç viva i productes quí-

mics. Segons algun dels sindicalistes que van ser en aquella acció, l'únic objectiu era cridar l'atenció sobre un fet dramàtic que no havia rebut prou atenció per part del Govern.

L'eficàcia de la vacuna. I és que molts pagesos, membres d'UP o no, encara no entenen per què la Generalitat s'ha negat des d'un bon principi a fer una vacunació d'emergència, quan aquesta va ser la solució utilitzada per eradicar la pesta d'Europa, cosa que s'havia aconseguit el 1987. Segons els pagesos, el mateix Reial Decret 2159/1993 que prohibeix la vacunació permet endegar un Pla de Vacunació d'Emergència en cas que la malaltia amenaci de propagar-se de forma alarmant. "És com si hi hagués un incendi forestal, però estàs obligat a veure com el foc entra a ta casa i l'administració et nega l'aigua", diu Ramon Armengol.

Per la seva banda, Balcells diu que aquesta vacunació hauria fet que la UE tanqués les seves fronteres al porc provinent de tot l'estat espanyol. Representants de la Unió de Pagesos diuen que la normativa europea parla de zones i no d'estats i potser el tancament hauria pogut afectar només les comarques aïllades.

Però el descontentament dels pagesos se centra actualment en el que consideren "manca de voluntat política" per agilitar la comercialització d'una vacuna marcada. Aquesta es diferencia de la vacu-

MARCVILA

na normal perquè fa possible distingir els porcs malalts dels porcs vacunats, cosa que la vacuna que ara és prohibida no permet.

El sindicat agrari argumenta l'acusació dient que la Generalitat no ha impulsat cap moció o declaració a favor d'aquesta vacuna, com sí que han fet els parlaments alemany i holandès. Gabriel Balcells ha afirmat a EL TEMPS que no es tracta, com demana UP, de fer mocions polítiques: "Hem tingut —explica— reunions amb els laboratoris que preparen aquesta vacuna i ells mateixos diuen que no poden garantir encara que la vacuna sigui eficaç, que s'han de fer proves de camp i que això encara pot trigar un any o dos." Tot i això, afirma que la vacuna marcada "facilitaria molt les coses si fos aprovada per la UE". En contra del que diu Balcells, un representant de la secció de veterinària de l'empresa far-

macèutica Bayer, el doctor Rierola, ha afirmat a EL TEMPS que la vacuna estarà llesta per ser revisada per l'Oficina Internacional de Medicaments "a finals d'aquest any o a principis de 1998". Després de ser registrada per aquest organisme, la vacuna necessitaria l'autorització de la UE per poder ser comercialitzada.

Tot plegat —sacrificis, nous focus de pesta, opinió de l'administració— ha estès un sentiment de pessimisme entre gran part dels pagesos, que no confien en una eradicació imminent. Alguns recorden el que ha passat a Alemanya, on la pesta apareix cíclicament des del 1993, any en què la reunificació de l'estat va estendre la malaltia de l'antiga Alemanya Oriental a l'Occidental. Gabriel Balcells, en canvi, recorda que, a Alemanya, la pesta es veu fomentada per dues raons que aquí no poden afectar-la: la gran quantitat de porcs senglars —animal que és portador del virus sense emmalaltir— i el costum d'alimentar els porcs amb deixalles d'hotels i restaurants.

Segons Balcells, res no ha fallat en el control de la pesta: "Tractanse, com és el cas, d'una malaltia infecto-contagiosa hauria estat lògic que hagués sortit, com a mínim a l'Aragó —comunitat que tenim al costat i amb la qual hi ha molt d'intercanvi comercial—. No ha estat així i hem controlat la pesta dins d'uns límits raonables."

Àlex Milian

El ramader Ramon Armengol, d'Unió de Pagesos. Tots els animals de la seva granja de Borges Blanques (6.700 en total) van ser sacrificats.

DEL 18 DE NOVEMBRE DE 1997 AL 18 DE GENER DE 1998

JOSEP PLA

la diabòlica mania d'escriure

a l'11/97

Exposició al Palau Moja. Departament de Cultura
Portaferrissa, 1. Barcelona

PRODUÏDA PER

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Institució de les Lletres Catalanes

Fundació Caixa de Girona

DIRECCIÓ PER

K.T.U. *Josep Pla*
Fundació

COL·LABORA

Edicions Destino